

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФАРМАЦІЇ

**«ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІКАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ:
ПИТАННЯ ОСВІТИ, ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»**

МАТЕРІАЛИ
VIII Всеукраїнської науково-освітньої конференції
з міжнародною участю

27 листопада 2025 року

Харків
НФаУ
2025

АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ РОЛІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ НАСЕЛЕННЮ ЕФЕКТИВНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА ПОСЛУГИ

Вандюк Л.Р., Панфілова Г.Л.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

panf-al@ukr.net

Функціонування сучасної системи фармацевтичного забезпечення населення (СФЗН) ґрунтується на досягненні основних цілей, які закладені у базових документах «International Pharmaceutical Federation» (FIP), зокрема у DG18 («Доступ до лікарських засобів, пристроїв та послуг») та DG21 («Сталий розвиток у фармації»). За умов воєнного стану в країні питання організації доступної медичної та фармацевтичної допомоги треба розглядати у площині формування суспільної стабільності у державі. Ключова роль в реалізації державної політики у СФЗН відводиться аптечним закладам та фармацевтичним працівникам.

Мета досліджень полягала у вивченні сучасної ролі фармацевтичних працівників в організації населенню ефективної фармацевтичної допомоги, а також наданні різних послуг.

Предмет дослідження – дані спеціальних джерел, звітів FIP з окресленої тематики. У дослідженнях нами використовувався комплекс загальнотеоретичних методів досліджень з організаційно-економічного напрямку в фармації (історичний, контент-аналіз, порівняльний тощо).

За результатами систематизації та узагальнення даних спеціальної літератури можна стверджувати, що з кожним роком роль фармацевтичних працівників в організації надання населенню фармацевтичної допомоги та послуги трансформується, а зміст роботи фахівців наповнюється новими завданнями, які необхідно вирішувати. Вітчизняні аптеки за умов війни продемонстрували здатність до ефективного вирішення будь-яких проблем, які стосуються організації фармацевтичного забезпечення населення. Відпуск ЛЗ за

державною програмою «Доступні ліки» дозволив істотно підвищити соціальний статус аптечних закладів та фармацевтичних працівників у суспільстві. У 2024 р. під егідою ВООЗ в Україні стартував пілотний проєкт з проведення вакцинації населення від сезонних вірусних захворювань в аптечних закладах. Нормативно-правовим підґрунтям цього нововведення стала постанова КМУ від 27.02.2024 р. №213 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики». У документі визначені вимоги до аптечних закладів, в яких фармацевтичні працівники можуть робити щеплення. Аптечні заклади будь-якої форми власності та господарювання повинні отримати відповідну ліцензію від МОЗ України на провадження господарської діяльності з медичної практики, а також забезпечити відповідне матеріально-технічне обладнання, мати окремо організоване приміщення для проведення щеплень відвідувачам та зону очікування. При цьому, фармацевти повинні пройти відповідну підготовку та спеціальне навчання. На жаль, через брак ресурсів ця важлива ініціатива не поширилась у вітчизняній СФЗН, але у перспективі може відіграти важливу роль у зниженні навантаження на медичних працівників у разі поширення вірусних інфекцій в країні.

Розширення напрямків діяльності фармацевтичних працівників є сталою практикою за кордоном. Наприклад, у звіті FIP «Pharmacist-led common ailments schemes. A global intelligence report» зазначено, що фармацевтичні працівники у різних країнах світу надають допомогу у таких випадках, як: терапія інфекційних захворювань з необтяжливою симптоматикою (педикульоз, вагінальний кандидоз, кон'юнктивіт тощо); лікування різних розладів у роботі шлунково-кишкового тракту (діарея, запор, розлади травлення, кишкові коліки тощо); терапії респіраторних захворювань, з неускладненою симптоматикою (біль у горлі, кашель, поліноз, закладеність носа, астма тощо); необхідності усунення больового синдрому та проявів запалення шкіри або м'яких тканин людини (зубний біль, що неускладнений тяжкими захворюваннями пульпи або парадонту, наявність неспецифічного больового синдрому, невеликий опік, хронічні порушення з боку опорно-рухового апарату, ушкодження м'яких

тканин тощо); лікування дерматологічних захворювання, які пов'язані з укусами та ужаленнями комах, мікозу стоп або кінцівок рук, виразкових проявів у ротової порожнини, пелюшкового висипу, геморою, тріщин анального каналу, маніфестації герпетичної інфекції тощо; ургентної контрацепції; фармакотерапії інших патологічних станів, що не можуть мати загрозливого характеру для здоров'я та життя людини (больовий синдром у випадку прорізання зубів, необхідність усунення проявів поствакцинальної пірексії тощо). Наступним важливим напрямком розвитку професійної діяльності фармацевтичних працівників є можливість виписування рецептів хронічним хворим в аптеках. Зазначена практика поширена у Великій Британії, Канаді, а також у деяких країнах ЄС. Можливість виписувати ЛЗ в аптечних закладах дозволяє не лише істотно знизити навантаження на лікарів, а й дозволяє подолати існуючі бар'єри в організації надання доступної медичної допомоги хворим за умов постійного дефіциту ресурсів в охороні здоров'я. Крім цього, це дозволяє вивільнити час на обслуговування у лікарнях тяжких хворих, які потребують спеціалізованої або ургентної медичної допомоги. Особливу актуальність виписування рецептів в аптеках має для хронічних хворих, які повинні приймати ліки протягом тривалого часу, а й інколи упродовж всього життя. Важливою умовою для розвитку зазначеної практики є запровадження фінансової винагороди фармацевтам за виписування ЛЗ хворим з боку держави або фондів соціального медичного страхування. У деяких країнах світу вже запроваджені державні програми, які реалізуються на національних або регіональних рівнях та передбачають доплату фармацевтам за виписування ЛЗ й обслуговування хронічних хворих в аптечних закладах. Наприклад, більшість провінцій Канади (окрім Манітоби) фінансують роботу всіх фармацевтів, які проводять діагностику та призначають препарати хронічним хворим. Таким чином можна стверджувати, що в Україні та у світі посилюється тенденція до суттєвого розширення професійних компетенцій та підвищення ролі фармацевтів в національних системах охорони здоров'я.